

Mediji i informiranje

Sud Europske unije
PRIOPĆENJE ZA MEDIJE br. 78/14
U Luxembourg 5. lipnja 2014.

Mišljenje nezavisnog odvjetnika u predmetu C-117/13
Technische Universität Darmstadt / Eugen Ulmer KG

Stav je nezavisnog odvjetnika Niila Jääskinena da država članica može knjižnicama dopustiti da bez odobrenja nositelja prava digitaliziraju knjige koje se nalaze u njihovim zbirkama kako bi ih ponudile na mjestima predviđenima za elektroničko čitanje

Iako Direktiva o autorskom pravu državama članicama ne omogućuje da korisnicima dopuste da na USB priključak pohrane knjigu koju je knjižnica digitalizirala, njoj u načelu nije protivno tiskanje knjige na ime privatnog umnožavanja.

Na temelju Direktive o autorskom pravu¹ države članice moraju autorima priznati isključivo pravo da dopuste ili zabrane reproduciranje i priopćavanje svojih djela javnosti. Međutim ta direktiva državama članicama omogućuje da predvide određene iznimke ili ograničenja toga prava. Takva mogućnost postoji osobito u odnosu na javne knjižnice² koje, s ciljem istraživanja ili privatnog izučavanja, pojedinim korisnicima stavljaju na raspolaganje djela koja se nalaze u njihovim zbirkama putem posebnih uređaja³. U predmetnom postupku Bundesgerichtshof (Njemački savezni sud) od Suda zahtijeva pojašnjenje opsega te mogućnosti koju je Njemačka koristila.

Bundesgerichtshof mora odlučiti o sporu između Tehničkog fakulteta u Darmstadtu (Technische Universität Darmstadt) i njemačke izdavačke kuće Eugen Ulmer KG⁴. Izdavačka kuća pokušava spriječiti to da (i) fakultet digitalizira knjigu koja se nalazi u njezinoj zbirci i koju je izdao Eugen Ulmer⁵ te (ii) to da korisnici knjižnice budu u mogućnosti, na mjestima predviđenima za elektroničko čitanje koja je ona priredila u knjižnici, tiskati knjigu ili je pohraniti na USB priključak i/ili iznijeti te reprodukcije izvan knjižnice. Naime, fakultet je predmetnu knjigu digitalizirao te ju je ponudio na svojim mjestima predviđenima za elektroničko čitanje⁶. Fakultet je odbio ponudu izdavačke kuće da priručnike koje je ona izdala kupi i koristi u obliku elektroničkih knjiga (e-books).

Nezavisni odvjetnik Niilo Jääskinen u svojem današnjem mišljenju prije svega smatra da se knjižnica može pozvati na iznimku koja je predviđena u korist posebnih uređaja iako nositelj prava knjižnici nudi sklapanje ugovorâ o licenciji za korištenje njezinog djela po prikladnim uvjetima⁷.

¹ Direktiva 2001/29/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 22. svibnja 2001. o usklađivanju određenih aspekata autorskog i srodnih prava u informacijskom društvu (SL L 167, str. 10.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 17., svezak 1., str. 119.)

² Takve knjižnice ne teže ostvarenju izravne ili neizravne komercijalne ili imovinske koristi. Ta se mogućnost pod jednakim uvjetima primjenjuje na obrazovne ustanove, muzeje i arhive.

³ „[Kada je riječ o korištenju], priopćavanjem ili stavljanjem na raspolaganje, s ciljem istraživanja ili privatnog izučavanja, pojedinim pripadnicima javnosti putem posebnih uređaja u prostorijama ustanova [u pitanju], djela ili drugih predmeta zaštite koji se nalaze u njihovim zbirkama koje nisu podložne uvjetima kupnje ili uvjetima licenciranja“ (članak 5. stavak 3. točka (n) Direktive)

⁴ Taj spor ima obilježje pilot-postupka. Fakultet podržava Deutscher Bibliotheksverband e.V. (Udruga njemačkih knjižnica) i Europski ured za knjižnične, informacijske i dokumentacijske udruge (EBLIDA). Izdavačku kuću podržava Börsenverein des deutschen Buchhandels (Njemačka unija trgovine knjigom). Stav je nezavisnog odvjetnika da to upućuje na važnost koju ovaj predmet ima za knjižnice, autore i izdavačke kuće (osobito za znanstvene izdavačke kuće).

⁵ Riječ je o priručniku Winfrieda Schulzea naslovljenom „Einführung in die neuere Geschichte“ (Uvod u suvremenu povijest).

⁶ Ta mjesta ne omogućuju istodobno služenje većim brojem primjeraka od onih koji su na raspolaganju u knjižničnom fondu.

⁷ To jest, takva ponuda ne znači da se djelo u pitanju mora smatrati podložnim uvjetima kupnje ili uvjetima licenciranja u smislu odredbe navedene u bilješki broj 3.

Stav je N. Jääskinena da se knjižnica više ne može pozvati na navedenu iznimku samo ako je takav ugovor već sklopljen.

Nadalje, nezavisni odvjetnik zaključuje da **Direktivi nije protivno to da države članice knjižnicama dopuste da digitaliziraju djela koja se nalaze u njihovim zbirkama ako to zahtijeva stavljanje djela na raspolaganje javnosti putem posebnih uređaja.** To može biti slučaj onda kada je potrebno zaštititi izvornike djela koji su, iako još zaštićeni autorskim pravom, stari, osjetljivi ili rijetki. To može također biti slučaj kada se odnosnim **djelom služi velik broj studenata i kada bi postojao rizik da umnožavanje izazove nerazmjerno trošenje.**

N. Jääskininen međutim precizira da **Direktiva ne omogućuje sveobuhvatnu digitalizaciju zbirke, već isključivo digitalizaciju pojedinačnih djela.** Osobito ne treba pribjeći mogućnosti korištenja posebnih uređaja kada je jedini cilj izbjegavanje kupnje dovoljnog broja fizičkih primjeraka djela.

Naposljetku, N. Jääskininen smatra da **Direktiva korisnicima posebnih uređaja ne daje mogućnost da na USB priključak pohrane djela koja su im stavljena na raspolaganje.** Osobito ističe da iznimka predviđena u korist posebnih uređaja ponajprije predstavlja iznimku isključivog prava priopćavanja nositelja prava. Stav je nezavisnog odvjetnika da pojam priopćavanja iz okvira te iznimke isključuje mogućnost pohrane djela na USB priključak jer se u tom slučaju ne radi o priopćavanju knjižnice, već o stvaranju privatnog digitalnog primjerka od strane korisnika. Nadalje, takvo umnožavanje nije potrebno kako bi se očuvao koristan učinak iznimke čak i kada bi ono korisniku bilo korisno. Usto iznimka u pitanju ne može obuhvatiti akt kojim knjižnica digitalni primjerak čini dostupnim korisniku kako bi ga potonji mogao naknadno umnožiti i sačuvati na USB priključku.

Iako nezavisni odvjetnik smatra da iznimka predviđena u korist posebnih uređaja ne obuhvaća ni tiskanje na papir, navodi da **tiskanje djela koje je dostupno na posebnim uređajima može biti obuhvaćeno drugim iznimkama predviđenima Direktivom poput, osobito, iznimke privatnog umnožavanja.** U tom pogledu nezavisni odvjetnik ne vidi nikakvu razliku između preslike stranica djela koje se fizički nalazi u knjižničnom fondu i tiskanja stranica digitalnog primjerka. Opasnost opsežne protupravne distribucije, koja je prisutna u slučaju digitalnih primjeraka, ne postoji u slučaju tiskanja na papir.

NAPOMENA: Sud nije vezan mišljenjem nezavisnog odvjetnika. Zadaća nezavisnih odvjetnika je predložiti Sudu, u punoj neovisnosti, pravno rješenje u predmetu za koji su zaduženi. Suci Suda sada počinju vijećati u ovom predmetu. Presuda će se donijeti naknadno.

NAPOMENA: Prethodni postupak omogućuje sudovima država članica da, u okviru postupka koji se pred njima vodi, upute Sudu pitanja o tumačenju prava Unije ili o valjanosti nekog akta Unije. Sud ne rješava spor pred nacionalnim sudom. Na nacionalnom je sudu da predmet riješi u skladu s odlukom Suda. Ta odluka jednako veže i druge nacionalne sudove pred kojima bi se moglo postaviti slično pitanje.

Neslužbeni dokument za medije koji ne obvezuje Sud.

[Cjelovit tekst](#) mišljenja objavljuje se na stranici CURIA na dan objave.

Osoba za kontakt: Iliana Paliova ☎ (+352) 4303 3708